

Datum: 2024-11-06

Ärendenummer: SLK-2024-00717

Justitiedepartementet

Ju.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: L4@regeringskansliet.se

Diarienummer: Ju2024/01560

Göteborgs Stads yttrande över Remiss från Justitiedepartementet - Betänkandet Allmänna sammankomster och Sveriges säkerhet (SOU 2024:52)

Risk för främmande makts påverkan

Göteborgs Stad ser en uppenbar risk i att begränsa mänskliga rättigheter i Sverige i syfte att undvika starka reaktioner från stater och grupperingar som kan leda till terrorhandlingar mot Sverige eller mot svenska medborgare. Det kan leda till att det demokratiska systemet påverkas och kringskärs genom påtryckningar från främmande makt som står i öppen opposition till fria demokratier. Att öppna för den typen av påverkan kan komma att utgöra en risk för rikets säkerhet och suveränitet, snarare än ett skydd för detsamma.

Göteborgs Stad bedömer att tid och plats-alternativet är att föredra

Hållningen inom människorättssystemet är att stater som begränsar rättigheter i enlighet med vad konventionerna tillåter ska använda minsta möjliga ingripande som krävs i de rättigheter det handlar om. Begränsningarna ska ske på ett sådant sätt att ickediskrimineringsprincipen upprätthålls. Göteborgs Stad bedömer med anledning av denna hållning att om en begränsning bedöms vara nödvändig, bör det minst ingripande alternativet, beslut om annan tid och plats, införas. Göteborgs Stad är positiv till att en eventuell begränsning införs under en prövotid och sedan utvärderas. Vid en sådan utvärdering är det viktigt att representanter för olika grupper av rättighetsbärare görs delaktiga för allsidiga perspektiv.

Ytterligare villkor bör undvikas

Yttrandefriheten omfattar olika typer av uttryck: tal, skrift, konstnärliga uttryck och andra. Att villkora sättet en allmän sammankomst får uttrycka sig på, som är ett av utredningens förslag, bedöms vara en alltför stor inskränkning i yttrandefriheten och den fria åsiktsbildningen. Den typ av uttryck som utgör hatbrott omfattas redan av en begränsning i yttrandefriheten. 2023-10-12 (mål B 1406–21) dömde Linköpings tingsrätt och senare även Göta hovrätt en person för hets mot folkgrupp för att ha bränt en koran ihop med bacon och filmat det. Filmen hade även andra kränkande uttalanden samt musik som sammantaget bedömdes utgöra hets mot folkgrupp. Ytterligare två åtal för hets mot folkgrupp kommer att prövas i oktober 2024 respektive januari 2025. Göteborgs Stad ser positivt på att det blir en rättslig prövning av koranbränningarna och bedömer dels att hatbrottslagstiftningen i högre grad bör nyttjas mot uttryck som ämnar att hetsa mot religiösa grupper, dels att ytterligare villkor bör undvikas.

Särskilda begränsningar för utläningar

Göteborgs Stad bedömer att, av utredningens tre alternativa förslag om att inskränka mötes- och demonstrationsfrihet för utläningar i större utsträckning än för svenska medborgare, så är det alternativ som tar sikte på utläningens status det enda som kan anses rimligt. Detta alternativ bygger på en individuell prövning till skillnad från de andra två alternativen som utgår från att utläningar som grupp ska få större begränsningar, vilket är problematiskt ut ett diskrimineringsperspektiv och inget som Göteborgs Stad bedömer som lämpligt.

Sammankomster utan tillstånd kan påverka kommunen

Utredningen bedömer att det finns en risk att anordnare av sammankomster underlåter att söka tillstånd och i stället håller sammankomsten utan tillstånd till följd av risken för avslag. Samtidigt bedöms risken liten då de som har anordnat sammankomster som lett till sådana konsekvenser för säkerheten som utredningens direktiv pekar på normalt har intresse av att söka tillstånd eller att fästa Polismyndighetens uppmärksamhet på sammankomsten av omsorg om sin egen personliga säkerhet. Göteborgs Stad vill ändå framföra att det finns en risk att sammankomster som hålls utan tillstånd får en påverkan på den kommun där demonstrationen genomförs, i form av störningar i trafiken samt oro och otrygghet på platser där människor bor och lever. Detta har inte utredningen tagit i beaktande.

Konsekvenser för kommunerna

Göteborgs Stad bedömer att det är en stor brist att lagförslagets konsekvenser för kommunerna inte har utretts. Om tillstånd oftare beviljas med villkor om annan tid och plats än den som den sökande önskar kan det få konsekvenser för stadens planering och ansvar för det offentliga rummet. Detta kan påverka trafiken och skapa oro på offentliga platser, vilket kräver insatser från flera förvaltningar i staden.

Risk för oförutsebara konsekvenser

Om staten alltför ensidigt agerar för rikets säkerhet och i mindre grad för minoritetsgruppers säkerhet riskerar det att leda till ett minskat förtroende för statens förmåga att skydda rättighetsbärare. En inskränkning av yttrande-, mötes- och demonstrationsfriheterna bedöms innebära en risk för oförutsebara konsekvenser i framtiden om den politiska miljön förändras radikalt, oaktat intentionerna här och nu.

Vid behandling av ärendet i kommunstyrelsen antecknade Jörgen Fogelklou (SD) som yttrande en skrivelse från den 28 oktober 2024, se bilaga.

Göteborg den 6 november 2024
Göteborgs kommunstyrelse

Jonas Attenius

Lina Isaksson

BILAGA

Yttrande

Ärende nr SLK-2024-00717

2024-10-28

Yttrande angående Remiss från Justitiedepartementet - Allmänna sammankomster och Sveriges säkerhet (SOU 2024:52)

Yttrande

Förslaget i remissen bedöms som positivt och vi ställer oss bakom det. Det är av yttersta vikt att stärka samhällets motståndskraft mot externa påtryckningar genom att öka både försvarsviljan och förmågan att förebygga och hantera allvarliga påfrestningar.

Säkerhetsläget i Sveriges närområde är det mest kritiska sedan andra världskrigets slut. Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina visar ett flagrant förakt för folkrätten och den europeiska säkerhetsordningen. Det framgår tydligt att Ryssland är berett att ta stora politiska och militära risker, och agerar i strid med både folkrätt och mänskliga rättigheter. Under konflikten har Ryssland riktat attacker både mot militära mål och civila objekt, inklusive kritisk infrastruktur, vilket syftar till att bryta ner befolkningens motståndskraft.

Det allvarliga säkerhetsläget kräver att vi fortsätter att stärka såväl det militära som det civila försvaret.

Sveriges säkerhetspolitiska situation har försämrats markant på senare tid. Flera andra nationer bedriver underrättelsetjänst i Sverige och påverkansaktiviteter mot invånarna. Det finns ett högt terrorhot mot landet, och våldsbejakande extremism har blivit alltmer framträdande. Vissa händelser i samband med demonstrationer har bidragit till denna oro. Hoten mot Sverige, dess samhälle och svenska intressen utomlands har blivit mer påtagliga.

Efter terrorattacken den 7 oktober har flera demonstrationer ägt rum på olika platser i landet. Antisemitismen har ökat explosionsartat, vilket utmynnat i både hat och våld. Flera av de demonstrationer som har genomförts har pådrivits av extremister, där många av provokatörerna är utländska medborgare. Högprofilerade politiska företrädare har bland annat hyllat terrorklassade organisationer och hållit tal inför stora folkgrupper vilket har lett till en osund normalisering av antisemitism och ökat hotet mot judiska grupper.

Exempel på otrygghet i samhället inkluderar tältmanifestationer, hatdemonstrationer och hotfulla situationer riktade mot medborgare. Utredningen föreslår att begränsa mötes- och demonstrationsfriheten för utlänningar som, efter individuell bedömning, bedöms utgöra en säkerhetsrisk för Sverige. Enligt förslaget ska utlänningar som har utvisats eller på annat sätt fått rättsliga påföljder i säkerhetsärenden inte få anordna eller delta i allmänna sammankomster. Om en sådan person ansöker om tillstånd för en allmän sammankomst

ska detta nekas, och polisen ska ha befogenhet att agera mot den som bryter mot förbudet. Det föreslås dessutom att det ska bli straffbart att organisera en sammankomst som strider mot dessa regler. Vi välkomnar skärpningarna och tydligheten i förslagen.

Sverige ska kraftfullt motarbeta all form av utländsk underrättelseverksamhet och påverkanskampanj i och mot vårt land.